

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce **V. P.**, proti žalované **České republice - Ministerstvu vnitra ČR**, se sídlem v Praze 7, Strojnická 27, o 83.073,25 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp.zn. 31 C 44/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. května 1998 č.j. 20 Co 96/98-32, takto:

I. Dovolání žalobce **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 3.12.1997 č.j. 31 C 44/97-19 zamítl žalobu, již se žalobce domáhal zaplacení částky 83.073,25 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodnutí ve věci samé odůvodnil tím, že žalobcem uplatněné právo na náhradu škody na zdraví, způsobené mu nesprávným úředním postupem při zásahu příslušníků dřívějšího Sboru národní bezpečnosti, bylo promlčeno uplynutím tříleté promlčecí doby podle § 22 zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem (dále jen "zákona") ke dni 16.5.1993. Podle závěru soudu prvního stupně žalobce o škodě věděl již dne 16.5.1990, kdy podával k Obvodnímu soudu pro Prahu 9 žalobu o tutéž náhradu škody proti Ministerstvu vnitra ČR, takže žaloba podaná v nyní projednávané věci dne 8.11.1996 byla podána po uplynutí lhůty stanovené v citovaném ustanovení.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28.5.1998 č.j. 20 Co 96/98-32 rozsudek soudu prvního potvrdil, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a zamítl návrh na připuštění dovolání. Shodný závěr o promlčení nároku odvolací soud odůvodnil tím, že k řízení, které probíhalo před podáním žaloby v této věci a v němž žalobce uplatnil tentýž nárok, nelze přihlídnout z toho důvodu, že nešlo o řízení mezi týmiž účastníky; „stanovení“ /správně stavení/ běhu promlčecí lhůty podle § 112 obč. zák. po dobu uvedeného řízení proto nemůže přicházet v úvahu. Návrhu na připuštění dovolání soud nevyhověl s tím, že právní otázka stanovení počátku běhu promlčecí doby v tomto případě není otázkou zásadního významu a byla v právní teorii i praxi řešena.

Žalobce v dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř., uplatňuje dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. a vytýká odvolacímu soudu, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle názoru dovolatele promlčecí doba od 16.5.1990 do 12.3.1996 neběžela, protože žalobce v této době vedl o tomtéž nároku řízení u Obvodního soudu pro Prahu 9, byť proti jinému žalovanému. Jestliže ustanovení § 112 obč. zák. vyžaduje pro stavení běhu promlčecí doby výslovně pouze to, aby právo bylo uplatněno u soudu a aby bylo řádně pokračováno v

zahájeném řízení, znamená odvolacím soudem použitý výklad pouze zformalizování soudního řízení a takový výklad je podle dovolatele nepřijatelný. Žalobce dále namítá, že se odvolací soud nevypořádal s jeho odvolací námitkou nepřijatelnosti námítky promlčení z hlediska ustanovení § 3 odst. 1 o.z. Dovolatel navrhl, aby rozsudky soudu prvního stupně i soudu odvolacího byly zrušeny a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., přezkoumal rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.), nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 1 o.s.ř.). Nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku, je dovolání přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (§ 239 odst. 2 o.s.ř.).

Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tedy o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení jen takové právní otázky, které pro rozhodnutí věci nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších

soudů (tj. dovolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů [rozhodnutí odvolacího soudu představuje v tomto směru odlišné ("nové") řešení této právní otázky].

Jestliže se přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst.2 o.s.ř. odvíjí od podmínky, že odvolací soud nevyhověl návrhu účastníka, aby dovolání bylo připuštěno, musí se i uplatněný dovolací důvod (z hlediska jeho věcného vymezení) týkat řešení právě těch právních otázek, které odvolací soud - oproti návrhu účastníka, pokud právní otázky konkretizuje - odmítl pokládat za zásadně významné. V dovolacím řízení, v němž je podle § 242 odst. 3 o.s.ř. dovolací soud - s výjimkou vad v tomto ustanovení uvedených - vázán uplatněným dovolacím důvodem, je dovolací soud povolán spojovat závěr, zda potvrzující rozsudek odvolacího soudu má ve smyslu § 239 odst. 2 o.s.ř. po právní stránce zásadní význam, logicky pouze jen s posouzením těch právních otázek, pro něž je návrh na připuštění dovolání učiněn a pro které je dovolání podáno.

Podle protokolu o jednání odvolacího soudu žalobce v odvolacím řízení za otázku zásadního právního významu označil „stanovení počátku běhu promlčecí doby v tomto případě“ a odvolací soud návrhu na připuštění dovolání nevyhověl. Proto z hlediska aplikace ustanovení § 3 odst.1 obč. zák. na daný případ není dovolací soud oprávněn přípustnost dovolání podle § 239 odst.2 o.s.ř. zvažovat.

Podle ustanovení § 100 odst.1 obč. zák. právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihledne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat.

Podle § 20 zákona pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v tomto zákoně občanským zákoníkem. Podle § 22 odst.1 zákona právo na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě. Je-li podmínkou pro uplatnění práva na náhradu škody zrušení rozhodnutí, běží promlčecí doba ode dne doručení (oznámení) zrušujícího rozhodnutí. Podle § 22 odst.2 zákona nejpozději se toto právo promlčí za deset let ode dne, kdy poškozenému bylo doručeno (oznámeno) nezákonné rozhodnutí, kterým byla způsobena škoda; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví. Podle § 22 odst.3 zákona je-li třeba nárok předběžně projednat u ústředního orgánu (§ 9 odst.1), promlčecí doba ode dne podání žádosti do skončení projednání, nejdéle však po dobu šesti měsíců, neběží.

Podle ustanovení § 112 obč. zák. uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží. To platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které byl u soudu nebo u jiného příslušného orgánu navržen výkon rozhodnutí.

Zákon č. 58/1969 Sb., který obsahuje zvláštní úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou orgánem státu, se zčásti dotýká i promlčení (§ 22 a 23 zákona), a to pokud jde o

počátek a délku lhůt. Nemění nic na obecné podstatě promlčení, které účastníku, v jehož neprospěch byla uplatněna námitka promlčení, přináší nepříznivý důsledek v podobě zániku nároku (vynutitelnosti subjektivního občanského práva věřitele). Touto zvláštní úpravou není dotčen ani institut tzv. stavení běhu promlčecí doby podle § 112 obč. zák., jehož smyslem je to, aby se právo, které bylo uplatněno u soudu, již nemohlo promlčet za předpokladu, že poškozený v zahájeném řízení řádně pokračuje.

Předmětem promlčení je vždy právo, které je charakterizováno jednak svým obsahem, to znamená vymezením konkrétních subjektivních oprávnění a povinností, jednak účastníky, to znamená subjekty, mezi nimiž existuje takto definovaný právní vztah. Podmínky promlčení se sice posuzují vždy v celém souhrnu těchto prvků, ovšem při jejich pluralitě je třeba zpravidla jednotlivé nároky (či jejich části) a účastníky vztahu odlišit. Sestává-li například právní vztah mezi týmiž osobami z více samostatných nároků, běží promlčení u každého nároku zvlášť, a pokud jde o nárok téhož obsahu vůči více osobám (nejde-li o závazek nedílný - § 512 odst.2 obč. zák.), běží promlčecí doba pro uplatnění nároku proti každé z nich samostatně. Obdobně platí i pro podmínky stavení běhu promlčecí doby, které se při pluralitě nároků či účastníků posuzují odděleně, a to tak, že uplatnění práva u soudu ve smyslu ustanovení § 112 obč. zák. přináší důsledek v podobě stavení běhu promlčecí doby pouze ve vztahu k tomu nároku, případně jeho části, pro nějž se řízení vede, a stejně tak jen ve vztahu k osobě, vůči níž se toto řízení vede, nikoliv též ve vztahu k jakémukoliv jinému subjektu, proti němuž sice například může uplatnění téhož práva taktéž přicházet v úvahu, nicméně řízení zahájeno dosud nebylo. K uplatnění práva přitom může dojít nejenom podáním samostatné žaloby, nýbrž i například vzájemnou žalobou, námitkou započtení, a vůči jinému než dosud v řízení vystupujícímu subjektu rovněž návrhem na přistoupení účastníka či návrhem na záměnu účastníků v rámci dosavadního řízení, to však ve vztahu k dotčenému subjektu s účinkem stavení promlčecí doby teprve od okamžiku, kdy je takový návrh učiněn.

Žalobce v posuzované věci uplatnil nárok na náhradu škody vůči České republice - Ministerstvu vnitra ČR, tedy vůči státu, který je nepochybně samostatným subjektem občanskoprávních vztahů (§ 21 obč. zák.), odlišným od státních orgánů a organizací. V soudním řízení je označován názvem státu (Česká republika) s dalším uvedením orgánu, který za stát (jeho jménem) jedná. S ohledem na ustanovení § 1 zákona je pak stát (nikoliv jeho jednotlivý orgán) pasivně legitimovaným subjektem ve vztahu odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem. Oproti tomu žalobce v dřívějším řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 7 C 206/90 uplatnil své právo na náhradu škody proti Ministerstvu vnitra ČR, tedy nikoli proti státu, nýbrž proti ústřednímu orgánu státní správy, který má rovněž způsobilost být samostatným subjektem, a byl-li žalobcem označen za žalovaného, vystupoval v řízení zcela důvodně svým jménem jako samostatný subjekt odlišný od státu bez ohledu na to, že v řízení vedeném proti státu by jinak byl oprávněn za stát jednat.

Řízení o náhradu škody vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 7 C 206/90 proto přineslo důsledek v podobě stavení běhu promlčecí doby podle § 112 obč. zák. pouze ve vztahu mezi žalobcem a tehdejšími žalovanými - Ministerstvem vnitra ČR jako státním orgánem (jednajícím svým jménem, nikoliv za stát), avšak promlčecí doba ve vztahu

mezi žalobcem a státem se nemohla stavět a běžela tedy i v průběhu zmíněného soudního řízení.

Jestliže tedy odvolací soud dospěl k závěru, že podle § 22 zákona počala promlčecí doba běžet dne 16.5.1990 a že nedošlo k jejímu stavení ve smyslu § 112 obč. zák., takže uplynula dne 16.5.1993, zatímco nárok byl uplatněn až 8.11.1996, pak nelze dovést, že by řešil předmětnou právní otázku odlišně od rozhodovací praxe soudů a ustálené judikatury. Nelze proto rozhodnutí odvolacího soudu v dovoláním uplatněné právní otázce považovat za zásadně významné a dovolání z toho důvodu není podle § 239 odst.2 o.s.ř. přípustné.

Protože dovolání podle § 239 o.s.ř. není přípustné, protože nemůže jít ani o případ přípustnosti dovolání podle § 238 odst.1 písm. a/, b/ o.s.ř. (první ve věci vydaný rozsudek soudu prvního stupně byl potvrzen rozsudkem odvolacího soudu) a protože z obsahu spisu nevyplývá (a dovolatel ani netvrdí), že by rozsudek odvolacího soudu byl poškozen některou z vad uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř., je nepochybné, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Nejvyšší soud České republiky proto dovolání prvního žalobce - aniž by se mohl věci dále zabývat - podle ustanovení § 243b odst. 4, věty první a § 218 odst. 1 písm. c) o.s.ř. odmítl.

Podle výsledku dovolacího řízení žalobce právo na náhradu nákladů dovolacího řízení nemá a žalované náklady nevznikly. Dovolací soud proto podle § 243b odst. 4, věty první, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1, věty první o.s.ř. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně 20. dubna 1999

JUDr. Marta Š k á r o v á
předsedkyně senátu